

KMETSKI LIST

Številka 15

Ljubljana dne 12. aprila 1939

Leto XXI

Ukaz položaja in razuma

Dogodki v Evropi se odigravajo s presenetljivo, včasih prav vrtoglavo naglico. Izza lanskega septembra do danes se je toliko spremenilo, da mora postati pozoren vsakdo in zaslutiti tudi slepec, da sedanji čas postavlja čisto nove naloge.

Enotna volja

Značilno za to dobo je stremljenje po enotnosti brez ozira na sistem, ki vlada tu ali tam. To željo po enotnosti, po strnitvi vseh sil opažamo v totalitarnih in tudi v demokratičnih državah. V zadnjih se razlike med strankami vedno manj poudarjajo, pač pa naglašajo vsi, da je narod v najpomembnejših vprašanjih enoten.

Narodi s tisočletno državno samostojnostjo pač izkušnje vedo, doklej lahko v njih razne struje obračunavajo med seboj brez škode za skupnost in kdaj je treba strniti vse sile za višje cilje.

Ako smatrajo veliki narodi to za potrebno, je toliko bolj potrebna koncentracija sil nam, ki smo številčno majhni, poleg tega pa še živimo na interesno tako vročem ozemlju, da mu je težko najti enakega.

Prav zato, ker nam je koncentracija sil tako nujno potrebna, tako nestrpnost čakamo na sporazum. V tem činu sluti ves narod največji dogodek v naši notranji politiki izza dne, ko smo po zastopnikih Narodnega sveta tedanjemu regentu izjavili, da se hočemo s kraljevino Srbijo združiti v novo državo — Jugoslavijo.

Vesele napovedi

Kakor hitro je javnost izvedela o razgovorih, ki so se pred prazniki vršili v Zagrebu, so se jele pojavljati z raznih strani vesele napovedi. Značilne pa so za razpoloženje, za enotno voljo vseh narodovih plasti, ki nujno zahtevajo sporazum.

Brez dvoma bodo zunanji dogodki pospešili našo notranjo konsolidacijo. O tem menda danes nihče več ne dvomi. Zato pa je tudi potrebno, da Slovenci kot najbolj eksponiran del Jugoslavije točno označimo svoje stališče.

Nočemo postati druga Slovaška

To je klic, ki danes odmeva iz vseh ust, to je danes skrb vseh slovenskih ljudi brez ozira na njih politično — strankarsko pripadnost. Mi hočemo slej ko prej ostati polnopravni državljani kraljevine Jugoslavije, pa naj bo njena notranja ureditev kakršna koli. Jasno se namreč zavedamo, da nam je samo v mejah te države zagotovljen obstoj. Zato je gorenji klic, ki ga te dni narod tolikokrat ponavlja, hkratu tudi naš program.

Kakor smo že naglasili, je usoda našega naroda tesno povezana s Hrvati, oboja pa z usodo Srbov. To se pravi, da vsi smatramo Jugoslavijo za svoj dom, za enoto

in celoto, ki je ne sme nihče načenjati. Vprašanje sporazuma je torej pri nas čisto notranjepolitično vprašanje in od njega ureditve zavisi samo blagor, ki ga daje skupnosti harmonično sožitje posameznih delov. Nikakor pa nima to vprašanje nič skupnega z zunanjim položajem. Jugoslavija ostane namreč — Jugoslavija, pa naj si mi kot njeni deli uredimo vprašanje medsebojnega sožitja kakor koli. To naj svet sliši in ve! Jugoslavija je življenjski prostor Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zanj so stoletja krvaveli in trpeli, na njem so si izoblikovali ti trije bratje svojo kulturo in končno prišli do spoznanja, da spadajo skupaj. Ureditve te skupnosti je izključno zadeva

Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki zahtevajo iste pravice zase, kakor jih puščajo vsem civiliziranim narodom.

Ko smo tako podčrtali izključno notranjepolitični pomen vprašanja našega sporazuma, moramo hkratu naglasiti, da si ga želimo zato, ker od njega pravične in pravilne izvedbe pričakujemo vsestranskega izboljšanja in razmaha. Zavedamo se, da bo sporazum v znatni meri okrepil vse naše tvorne sile. Že s samim dejstvom, da se energija, ki jo doslej trosimo v medsebojnih trenjih, usmeri v pravcu složnega skupnega ustvarjanja, pomeni za nas vse veliko pridobitev.

Zato samo želimo, da bi se razgovori ne zavlekli predolgo in da izvedba sporazuma ne bi bila preveč zamotana. Ne voščimo namreč nikomur zle usode, da bi nas prehitel čas, ki ne pozna ozirov.

Kvišku srca v slovanski zavesti

Ob dogodkih, ki pretresajo svet in zlasti Evropo, se naše in tuje časopise obširno bavi z razmerjem številčne moči med posameznimi skupinami belega plemena.

Pri tem prihajajo nepristranski tuji opazovalci do ugotovitve, da smo Slovani življenjsko v premoči v primeri z Romani in Germani. Prav posebno zanimive in poučne so za nas ugotovitve nemškega profesorja Burgdörferja, iz katerih smo tudi črpali spodnje podatke.

Danes je v Evropi 121 milijonov Romanov, 149 milijonov Germanov in 226 milijonov Slovanov. Med tem ko Romani in Germani številčno stalno nazadujejo, smo Slovani v zadnjem času pomembno narasli.

Nemški narod kot najmočnejši predstavnik Germanov, ima na leto 165 tisoč rojstev premalo, ako bi se hotel obdržati vsaj na dosežani višini.

To so suhe številke nemškega strokovnjaka. Te številke povedo dovolj razločno, da germanska življenjska sila peša. Kjer pa začne narod pešati, nujne naravne posledice nikakor ne morejo izostati.

Kako pa je s Slovani? V Poljski, ki je dvakrat manjša ko Nemčija, so imeli l. 1932. natanko 932 tisoč rojstev, v dvakrat večji Nemčiji

pa istega leta komaj 46 tisoč več. Tako bo po nemških računih l. 1960. imela Poljska že 8 milijonov 164 tisoč za orožje sposobnih mož.

Se večja je rodnost Ukrajincev. Tam pride na tisoč oseb letno nad 40 rojstev.

V Jugoslaviji je rodnost zadnja leta nekoliko popustila, vendar imamo povprečno na 1000 oseb še vedno okrog 30 rojstev na leto, med tem ko jih n. pr. Madžari nimajo niti 20!

Ze nekaj teh števil razločno pove, da naša življenjska sila še ne upada. Z ureditvijo notranjih razmer, z ustvaritvijo boljših življenjskih pogojev, z izboljšanjem higienskih razmer in z rešitvijo nekaterih važnih socialnih vprašanj, se bo naša rodnost ne le obdržala, ampak brez posebnih ukrepov celo dvignila.

Naj bo to v tolažbo in oporo vsem, ki čutijo z nami vred teže današnjih dni. Ni treba se bati oblakov! Naj pride kar koli, nas ne more streti Zdravje in zemlja, ki je imamo Slovani dovolj. Nam ni treba kolonij, nam ni treba tujih sil, ki bi delale za nas. Z delom svojih rok, s plodovi svojega duha in s svojim zdravim zarodom smo lastniki in gospodarji na zemlji, ki pomeni življenjski studenec Evrope in kulture, kateri smo Slovani dali že toliko svetovnih vrhov, da nas mora priznati prijatelj in nasprotnik!

Bela nedelja

Ali smo — ali nismo? To je vprašanje! Pol leta politične zgodovine nas je naučilo več kot gimnazija in univerza. Naučilo nas je v prvi vrsti zavesti, da doba zahteva grupacijo malih edinic v večje enote.

Srednja Evropa tega ni razumela in je morala zato pasti. Južna Evropa, zlasti njen slovanski del, razume klic in mu po nalogu naroda — ali narodov — mora primerno odgovoriti.

Kmetje, za kaj gre danes? Nobene vojne nevarnosti ni — ali pa je taka, da je svet še ne pomni. Kar se godi po svetu danes, se vse imenuje delo za mir. Verujemo besedam odgovornih državnikov.

V takem vzdušju je razumljivo, da smo vsi

oprezni. Morda nihče na svetu tako iskreno ne želi miru kakor mi. Naša zemlja, ki je bila toliko stoletij pozorišče krvavih bojov, je potrebna miru za svoj razvoj. Naš narod še ni pozabil ran, ki so mu jih zadale vojne od kosovske bitke do proboja solunske fronte leta 1918. Mir za nas ni krinka, ampak nujna gospodarska in kulturna potreba. Toda kljub vsej tej dragocenosti mir ne more biti cena, za katero bi mi žrtvovali katerikoli del svojega narodnega telesa ali tudi le drobce svoje svobode. Pri nas državna misel ni ukaz oblasti ali izraz sile. Nasprotno! Pri nas je državna misel izraz vsenarodne volje, ni torej samo politična, ampak vse globlja in višja vrednota narodove duše. Motil bi se, kdor bi mi-

slil, da v Jugoslaviji država obstoja samo v teritoriju in oboroženi sili, ki ga varuje.

Mi sicer cenimo in spoštujemo svojo vojsko kakor malokateri narod na svetu. Saj vemo, da je to naša kri in naš ponos. Toda hkratu s tem vemo, da nosi vsak izmed nas državo v sebi, v globini svoje duše, da je torej država ne le izraz materialne vrednote, ampak najpopolnejša in najvišja podoba naše duševnosti, del narodnega bistva.

Ob takem pojmovanju države in državne misli moramo vedeti sami in svet, da je naša nedotakljivost svetinja, ki je ne sme nihče in pod nobenim pogojem skruniti. Lahko se dogaja na svetu karkoli, lahko državniki spreminjajo meje na tujih tleh, pri nas pa je to nemogoče.

Kajti med vsemi minljivimi vrednotami je duh naroda tisti, ki ne mine.

Stoletja so videla marsikaj. Sile so nastajale in izginjale, oblike vladavin so se menjavale, naš narod pa je obstal in ostal.

To naj ve svet, to pa je tudi nam samim v bodrilo in ponos. Kot klicarji miru bomo vedno zagovorniki reda, pravice in časti. Naša srčna želja je, da ostani bela nedelja res trajno bela, kdor pa bi jo po sili hotel pobarvati drugače, bo nosil sam posledice za odgovor, ki ga bo prejel.

Svoji k svojim! Kmetski list h kmetom, kmetje h Kmetskemu listu!

Narod mora živeti!

Ugledna češka pisateljica je po tragediji svojega naroda napisala globoko občuten in prepričevalen članek, iz katerega posnemamo tele značilne misli:

»Italijanski ministrski predsednik Mussolini je v svojem govoru spregovoril nekaj besed tudi o nas. Nanje ni odgovoril ne češki, ne nemški tisk. »Narod, ki ima toliko vojakov in toliko arzenalov orožja, pa se ne osmeli napraviti niti geste obrambe, je zrel za usodo, ki ga je zadelak«

Nismo napravili geste. To je prav res. Zdi se mi, da smo v srednji Evropi neke vrste čuden otok s čudnimi ljudmi. Z zgražanjem na primer čitam knjigo nemškega zgodovinarja, opisujočega pohod Prusov na Kraljičin Gradec leta 1866. Tudi takrat ni bilo geste. Ljudje so delali na polju in niso niti dvignili glave od dela. Molčali so in opravljali svoj posel. Človeku se zdi, kakor da bi čital opisovanje polpreteklih dni. Mar so v zgodovini trenutki, ki se ponavljajo z neodoljivo nujnostjo? Ne, Čehi niso narod, ki bi imel smisel za geste. Poudarjam to s ponosom: smo narod delovnega ljudstva. Z delom smo si ustvarili lastno kulturo, lastno znanost, lastno glasbo in lastno knjigo. Od predstavnikov naše kulture in našega političnega življenja k oranici, h kladivu, k stroju je zelo blizu. Smo ljudje žuljavih rok in žuljave dlani dovajajo možganom trezno in jasno ljubezen za pravico. To je naše imetje, naše bogastvo, tale ljubezen za pravico in njeno spoznanje. Geste, ki bi jih lahko napravili češki moške dne 15. marca 1939, bi bile geste samo samomorilске. Morda je krasno umirati zaman. Morda je sladko prelivati kri v junaški gesti za svojo domovino. Mislim celo, da to ni niti težko. Toda naša naloga je docela druga. Mi moramo živeti! Mi

moramo čuvati vsakega moškega, ki ga imamo, vsako delovno moč, pa naj je še tako neznan. V vsakem živem človeku moramo čuvati besede svoje žive govorice, svoje narodne samobitnosti in njenega uveljavljanja. Ni nas toliko, da bi si lahko dovolili, da bi delali geste. Vsi se moramo strniti in braniti grudo, po kateri hodimo, jezik, ki ga govorimo, kulturo, ki je iz nas izrasla, in pesmi, ki jih prepevamo. Vsi smo takoj spoznali: tu smo potrebni. Zato: naj je proti nam ves svet in naj nas čakajo še tako težki časi, nečesa nam ne more nihče na tem svetu vzeti, to je prepričanje in zavest, da smo Čehi! To, kar je bilo včeraj samo na sebi razumljivo, to je danes postalo cilj. Ni lahko živeti sredi orjaške države, ki je v razvoju, sredi ogromnega vala nemške nacionalne samozvesti, sredi zmage navdušenja mnogo milijonov Nemcev, ne da bi se dali pod logičnim učinkom teh dejstev kot treska potisniti v morje. In četudi nihče ne bo zahteval, da bi se odnarodili in četudi ostanemo narodno samosvoji, vendar bo težko vzdržati svojo samobitnost v morju tujih vplivov. Vsakdo izmed nas je vzel nase 15. marca težko nalogo: biti in ostati Čeh. Razumeli smo to takoj in takoj smo po tem uravnali svoje življenje. Čuvati češko samobitnost, jo skrbno negovati, buditi narodno zavest in pazno izbirati iz dobrega najboljše. Braniti ne samo hribe, marveč tudi posamezne skale, korenine in drobne kamenčke. Utrjevati češke ljudi v narodni zavednosti, ako treba, romajoč od moza do moza. Izročati potomcem dediščino nezmanjšane ljubezni do samobitnosti svojega naroda in razumevanja te naše tisoč let stare narodne posebnosti, ki nas loči od ostale Evrope.

Je nas tu osem milijonov — mnogo, mnogo preveč za samomor. Toda dovolj za — življenje!

Kaj pravilo?

V »Učiteljskem tovarišu« z dne 6. aprila je objavljen zanimiv in vsebinsko pomemben članek o narodni zavesti, kjer pisec med drugim ugotavlja:

»Učiteljstvo, ki živi z narodom v najtesnejših stikih, ima priliko opaziti, kako neodoljivo se kaže ljudstvo ob naraščajočem pritisku dušljive atmosfere, ki se od dne do dne bliža svoji kulminaciji. Neko malodušje, brez vsakega narodnega ponosa, podcenjevanje samega sebe, lastnega naroda — lastne države, je zavalovilo širom naše ožje domovine in zajelo v svoj škodljiv objem vse slabše in omahljive. Upirajo se mu le značajni samozavestneži in vsi oni, ki jim najrazličnejši pritiski niso skrivili hrbtenice in polomili značajev. Res je, da se s filmsko naglico vršijo dogodki, države izginjajo z zemljevida, druge spreminjajo svoje oblike. — Toda mi moramo biti pripravljeni in odločni upreti

se vsakemu poizkusu razširjanja tuje miselnosti med našim ljudstvom, pobijati mišljenje, da gleda naš narod na svetovne dogodke skozi tuja očala.«

»Večernik« v eni zadnjih števil objavljala tole — več ko krajevno — zanimivo polemiko:

»Politik, Dummheit und Wirtschaft«, tako so naslovile »Deutsche Nachrichten« članek, v katerem so se spravile nad mariborskega občinskega referenta za nakupovanje avtobusov, ker je pri občinski seji odsvetoval nakup vozov v Nemčiji, ker kvaliteta novih izdelkov ne ustreza več ceni in potrebam. List skuša dokazati, da to ni res in jadikuje potem, da so take izjave krive, da je trgovinska izmenjava med Nemčijo in Jugoslavijo zastala in da tudi mi ne moremo več tako izvažati v Nemčijo svojega blaga, kakor bi bilo treba.

Kolikor trditev, toliko laži! O kvaliteti izdelkov se ne izplača prepirati, ker so spregovorili o tem veljavno besedo pri nas in po vsem ostalem svetu najbolj kompetentni strokovnjaki in je resničnost njihovih trditev doka-

zala tudi preizkušnja in praksa. Lahko bi navedli n. pr. zanimive primere, ko ponujajo razna zastopstva izdelke zadnjega časa v zameno za že obrabljene stare, in to brez doplačila, ker so stari po več letih še vedno več vredni, kakor novi sedanosti. Interesentom lahko po- strežemo tudi z imeni.

Prav tako je smešna trditev, da je treba v takih primerih iskati vzrok za zastoj uvoza in izvoza. Ta zastoj je nastal zaradi neizravnane bilance v kliringu.

Zločinsko početje

Primer, ki močno diši po sabotaži, se je dogodil na železniški progi Pesnica—St. Ilj.

Ko je pomožni železniški čuvaj Viktor Branišelj hotel spustiti zapornice, je naprava odpovedala. Pri pregledu je Branišelj našel potrgane žice, čez tračnice pa je ležala poldrug meter dolga tračnica, ki bi bila vsekakor povzročila iztirjenje vlaka in kdo ve koliko škode, a verjetno tudi človeške žrtve.

Vestnost skromnega uslužbenca je tu preprečila veliko nesrečo. Vsekakor mora biti tu zločinska roka vmes. Zato pričakujemo, da bo pristojna oblast zločinca izsledila in ga primer- no kaznovala. Ne gre, da bi ljudje, ki jim je zamrl vsak moralni čut in so se preobjedli do- brot na naših tleh, na tak način ogrozili živ- ljenje naših in tujih potnikov. Slovanska gostoljubnost je splošno znana, enako pa tudi mrž- nja do vsega banditskega. Kakor cenimo in spoštujemo dobroto, tako smo svoji časti in ugledu dolžni, da v kali zatremo vsak poskus razbojništva na nedolžne ljudi, pa naj pride s katere koli strani.

Ko omenjamo ta primer divjaške podlosti, hkratu naglašamo, da popolnoma zaupamo oblastem in pričakujemo, da bo bandit deležen primerne pouka.

Sestanek opozicije v Beogradu

Pretekli torek je prispel v Beograd pod- predsednik b. HSS inž. Avgust Košutić. V Beogradu je najprej obiskal obolelega Ljubo Davidovića, nato se je pa vršil sestanek celotne opozicije. Navzoči so bili Jovan Banjanin, Bogoljub Jevtić in Ilija Mihajlović za Jugoslov. nac. stranko, Božidar Vlajić in dr. Marković za de- mokrate, dr. Ninčić, Miša Trifunović in Krsta Miletić za radikale ter dr. Milan Gavrilović in dr. Tupanjanin za zemljoradnike. Posvetovanje je trajalo ves dan. Prvak zemljoradnikov Joca Jovanović je izjavil po konferenci, da je opo- zicija edina v vseh vprašanjih in da se je njena edinstvo znova potrdila.

Najvernejši glasnik slovenskega po- deželja je že dvajset let Kmetski list. Prijatelji, odprite mu vrata v vsako pošteno kmetsko hišo!

Radoslavci

Na velikonočni ponedeljek se je vršil pri nas krasno uspehi sestanek novega Društva kmet- skih fantov in deklet. Sestanek je vodil tovariš Fran Spindler in poročal o razvoju in pomenu kmetskega mladinskega gibanja. Zvezo je za- stopal tov. Vlad. Kreft. Vsa sosednja društva pa so poslala h krstu novega društva po tri svoje zastopnike.

Amnestija v Bolgariji

Za velikonočne praznike je bolgarski kralj Boris podpisal obširen amnestijski ukaz. Pomi- lostitve so deležni tudi politični jetniki.

Med drugimi je bilo izpuščenih na svobodo 15 politikov, a vmes bivši narodni poslanec in vodja zemljedelske zveze Georgij Dimitrov, ki je bil nekaj časa v zaporu, zadnjih 5 mesecev pa v internaciji.

† Viljem Rohrman

Dne 5. aprila je preminul v Ljubljani ravnatelj, kmetijski svetnik g. Viljem Rohrman.

S pokojnim je legel v grob eden najvztrajnejših pionirjev za povzdigo kmetijskega življa na slovenskih tleh.

Pokojnik se je rodil 11. maja 1862. v Novem mestu. Po ljudsko in srednješolski izobrazbi je odšel na višjo kmetijsko šolo v Tetschen-Liebwerd na Češkem. Šolo je l. 1883. dovršil z odliko. Po nekaj letih službovanja na Češkem se je Rohrman vrnil v domovino in je deloval kot adjunkt Vinarske in sadjarske šole na Slapu pri Vipavi. S šolo vred se je leta 1886. preselil na Grm pri Novem mestu. Leta 1891. je napravil izpit učiteljske usposobljenosti za kmetijske visoke šole na Dunaju ter je bil leta 1907. imenovan za ravnatelja zavoda, na katerem je plodonosno delal do leta 1919., torej celih 33 let. Tukaj je razvil v teku svojega dolgoletnega službovanja vse svoje sposobnosti. Iz dveletne šole, ki je bila premalo obiskana, sta nastali po njegovem prizadevanju dve šoli, letna in dvoletna zimska šola, ki sta skupaj v kratkem dosegli do 60 učencev. Ravno tako je izpopolnil na zavodu prilike za praktični pouk učencev in gospodarjev. Na šoli je vpeljal številne tečaje za najvažnejše gospodarske stroke, katere je opremil z vsemi potrebnimi učnimi pripomočki. Enako je vpeljal bolj intenziven popotni pouk, da so se učitelji zavoda lahko poučili o razmerah kmetijstva po deželi, številni udeleženci tečajev pa o razmerah pouka na šoli.

Pokojnik je bil neumorno delaven in je napisal tudi celo vrsto kmetijsko-strokovnih knjig in veliko množino člankov. Pridno in uspešno je posegal v vse panoge javnega življenja, ki so združene s kmetijstvom. Pri vsem tem je veliko delal na literarnem strokovnem polju, pisal je številne članke v Kmetovalcu, v Dolenjskih Novicah in drugih listih. Spisal je v tem času svoje glavno delo: »Poljedelstvo«, ki ga je v treh zvezkih izdala Družba sv. Mohorja ter je delo večidel tudi sam ilustriral. Razen tega je spisal v tej dobi tudi »Kmetijsko gospodarstvo«, ki je izšlo v treh natisih in »Zbirko kmetijskih nauk«, ki je izšla v dveh zvezkih.

S svojim delom je pokojnik zaoral močne brazde za napredek slovenskega kmetijstva. — Njegovi nekdanji učenci so danes najvzornejši gospodarji na naših kmetijah. Zato bo Rohrmann slovenski kmet ohranil trajno v častnem

spominu in se bo s hvaležnostjo učil iz njegove požrtvovalne delavnosti.

Zemske ostanke pokojnega so položili v naročje matere grude na pokopališču na Viču. Ob odprtem grobu se je poleg drugih v imenu Kmetijske družbe, Vrtnarskega in sadjarskega društva ter Društva kmetijskih strokovnjakov poslovil od pokojnega z gniljivimi besedami njegov dolgoletni prijatelj in sodelavec g. nač. Ivan Sancin.

Ko so kepe naše grude zagnile krsto, smo se otožni razhajali in nas je tolažila le zavest, da ravnatelj Rohrman ni živel zaman. Rod, ki ga je vzgojil, bo hodil po njegovih potih in hvaležno kliče: Slava spominu takega učitelja!

Zalujočim svojem veljaj naše iskreno sožalje, pokojniku pa želimo sladak pokoj v zemlji, ki jo je tako zvesto ljubil.

Doma in drugod

Na poti k sporazumu

Po dvajsetletnem odlaganju je stopilo hrvatsko vprašanje na prvo točko dnevnega reda. Ko je bila odstranjena vlada dr. Milana Stojadinovića kot največja ovira za sklenitev sporazuma med Srbi in Hrvati, je bila imenovana vlada g. Dragiša Cvetkovića s prav posebnim in glavnim namenom, kakor je predsednik sam večkrat izjavil, da pripravi pot za sporazum. Da bi se prizadevanje predsednika vlade olajšalo, so izjavile vse opozicijske stranke in politične skupine, da mu ne bodo delale nikjer nobenih ovir pri njegovem delu glede priprave poti in uveljavljanja ozračja za doseg sporazuma med Srbi in Hrvati, ki naj dovede do take ureditve države, s katero bodo zadovoljni Srbi, Hrvati in Slovenci.

V okvir priprave za prve razgovore med predsednikom vlade g. Dragišo Cvetkovićem in voditeljem Hrvatskega narodnega pokreta in istočasno predstavnikom celotne zedinjene opozicije, spadajo seje in sestanki beograjske združene opozicije in Jug. nacionalne stranke v Beogradu ter SDK v Zagrebu in nato sledeča skupna konferenca beograjske in zagrebske opozicije ter Jug. nacionalne stranke v Zagrebu. Na zagreb-

ški konferenci, ki se je vršila pod predsedstvom dr. Vladimira Mačka, so bili formulirani predlogi, tihoči se priprav za sporazum in poglobljeno je bilo sodelovanje celokupne opozicije.

Po teh posvetovanjih je prišlo v ponedeljek in torek preteklega tedna do razgovorov med predsednikom vlade in dr. Mačkom. Razgovori so trajali oba dneva po tri ure in so potekali v prijateljskem ozračju. Predmet razgovorov so bile naloge, ki jih je prevzela vlada g. Dragiša Cvetkovića in jih je podčrtala v svoji deklaraciji in ki jih je predsednik obeležil kot pripravljalne. Gre torej za obseg teh nalog in za čas, v katerem naj bodo izvršene.

Po končanih dvodnevni razgovorih je predsednik vlade g. Dragiša Cvetković prečital naslednje poročilo:

»Predsednik kr. vlade Dragiša Cvetković in predsednik HSS dr. Vladko Maček sta v večernih razgovorih, ki sta jih imela 3. in 4. t. m. v banski palači v Zagrebu, proučila vsa vprašanja, ki se nanašajo na položaj Hrvatov v državi in na stremiljenja, da se ustreže vsem njihovim upravičenim željam, da se obnovi popolno zupanje in čim bolj utrdi solidarnost interesov

med Srbi, Hrvati in Slovenci v vseh manifestacijah njihovega skupnega življenja.

V teh razgovorih, ki so se vršili na pobudo predsednika kr. vlade in v zelo pristranem razpoloženju, sta predsednik vlade Cvetković in predsednik HSS dr. Maček ugotovila, da sta v glavnem istih misli glede bistva vprašanj, ki so bila na dnevnem redu, in da imata isto osnovno naziranje o načinu, kako naj se ta vprašanja urede.

Predsednik kr. vlade Cvetković in predsednik HSS dr. Maček mislita, da ima predmet teh razgovorov kar najširši politični pomen, zato bosta te razgovore nadaljevala takoj po velikonočnih praznikih.

Po velikonočnih praznikih se bodo razgovori nadaljevali. Beograjsko in zagrebsko časopisje izraža najboljšo nade po končanih prvih razgovorih v ugoden zaključek in izraža upanje, da se bo to pot vendarle prešlo z mrtve točke in doseglo pozitiven uspeh. Tudi med narodom vlada prepričanje, da je skrajni čas, da se doseže sporazum zlasti z ozirom na položaj, ki vlada danes po svetu.

»Hrvatski dnevnik«, glasilo dr. Vl. Mačka, naglašja, da je v interesu skupnosti, v interesu države in njene udarne sile hitra rešitev hrvatskega vprašanja. To da ne bo težko doseči z ozirom na to, da se je predsednik vlade strinjal v vseh načelnih stvareh z dr. Vl. Mačkom.

Več delati in manj govoriti

Predsednik vlade g. Dragiša Cvetković je dal za velikonočno številko beograjske »Politike« posebnost izjavo, ki se vsa nanaša na naše notranje politične in strankarske razmere. Predsednik vlade je v svoji izjavi odločno obsodil vsakega posameznika, kakor tudi vsako politično skupino, ki v teh časih ne zna podrediti svojih interesov celoti in skupnosti.

Predsednik vlade je rekel, da morajo v današnjih časih politični ljudje manj govoriti in več delati.

Najsvetejša dolžnost vseh politikov mora biti iskreno prizadevanje, da se med nami vzpostavijo boljši odnosi zaupanja in da se omogoči skupno sodelovanje pri vseh življenjskih narodnih in državnih vprašanjih.

Kadar gre za velike stvari, se morajo osebni in strankarski interesi potisniti v ozadje. Zavist in malenkostni strankarski računi se morajo umakniti načelnemu razumevanju in splošnim interesom države.

Tisti političar, ki gleda na osnovna državna vprašanja drugače, kadar je na oblasti in drugače, kadar je v opoziciji, ne stoji na višini svojih nalog.

Danes, ko se rešujejo velika notranja vprašanja, morajo biti politični ljudje načelni, urejeni in odločni.

Za nas je najvažnejše, da se vprašanja rešijo. Kdor bi pri tem videl v nevarnosti svoje osebne interese, ali vnašal svojo osebno noto, kazal nestrpnost in bojazen za kake osebne koristi, ta bi dokazal, da nima niti najmanjše zrelosti in nepristranosti za razumevanje postavljenih mu nalog.

Vsled tega sem v teh časih protivnik strankarske političnih kombinacij in raznih blokov, ki gledajo samo na svoje ogrožene strankarske interese.

Prilike in čas, v katerih živimo, zahtevajo več resnega dela in manj politiziranja.

Narod pričakuje del, ker je sit političnih kombinacij, fraz in raznih obljub.

Širša konferenca opozicije

Po velikonočnih praznikih se bo vršila v Zagrebu širša konferenca, ki ji bodo prisostvovali zastopniki zagrebske kmetko-demokratske koalicije, beograjske združene opozicije in Jugoslov. nacionalne stranke.

Narodne stranke

»Hrvatski dnevnik« piše o poteku razgovorov med predsednikom vlade g. Dragišo Cvetkovićem in dr. Mačkom med drugim tudi sledeče:

»Stranke združene opozicije imajo značaj takih narodnih strank, ki se niso ustvarile od zgoraj, a tudi JNS, ki je šla v volilno borbo kot opozicijska stranka, je prav tako pokazala, koliko je stvarno ukoreninjena med narodom.

Ob priliki današnjih in včerajšnjih razgovorov je imel predsednik vlade priliko čuti resne besede iz ust dr. Mačka. Dr. Maček je opozoril g. Dragišo Cvetkovića na vse zlo, ki se je

doslej prizadelo hrvatskemu narodu. Sam Dragiša Cvetković je ponovno naglasil, da želi voditi politiko dejanj. Proti taki politiki in proti takim dejanjem, ki bodo v skladu s potrebami hrvatskega naroda, hrvatski narod naravno nima ničesar in jih čimbolj iskreno želi. Dragiša Cvetković je v položaju politika, ki more, če hoče, izorati globoko brazdo v politično življenje s tem, da opusti prakso svojih predhodnikov, ki so zelo mnogo obetali, tudi zelo mnogo naredili, toda nič dobrega. Proračun je sedaj pod streho, odstranjene so tudi vse tehnične zapreke, ki so zadrževale predsednika vlade od poskusa, da bi izvedel napovedano politiko.

Predsednik vlade g. D. Cvetković in predsednik b. HSS doktor Vl. Maček med novinarji po predvelikonočnih razgovorih v Zagrebu. Kakor slišimo, se bodo razgovori v kratkem nadaljevali in je pričakovati skorajšnjega sporazuma.

Kaj se godi po svetu

Med Anglijo in Poljsko

so se vršila pogajanja, glede katerih je dolgo vladala nejasnost. Po vrnitvi poljskega zunanjega ministra Becka iz Londona so končno odkrili zavese. Pri pogajanjih, ki so dovedla do popolnega sporazuma, je šlo po poročilu angleškega zunanjega ministra Chamberlaina za šest točk, ob katerih je prišlo med obema državama do popolnega soglasja. Med drugim bosta obe državi sklenili trajno pogodbo z obojestranskimi obveznostmi. Ta pogodba ne izključuje sklenitev posebnih dogovorov z drugimi državami v splošnem interesu in za ohranitev svetovnega miru.

Za povečanje poljske okorožitve bo Anglija dovolila Poljski kredit v znesku 130 milijonov funtov. Hkratu bo dovolila posebne olajšave za izselitev poljskih Židov v angleške kolonije.

Italija—Albanija

Tik pred Veliko nočjo smo v naši najbližji sosesčini v Albaniji doživeli presenečenje.

Kakor naknadno poročajo, je Italija z oziranjem na mednarodni položaj in svoječasne pogodbe, zahtevala od Albanije:

1. Italija naj bi dobila pravico, da lahko vsak čas izkrci v Albaniji svojo vojsko in zasede strateško važne točke.
2. Italija naj bi dobila pravico do nadzorstva nad vsemi albanskimi javnimi napravami, med njimi tudi nad utrdami in vojaškimi ustanovami.
3. Italijani, ki bivajo v Albaniji, naj bi dobili iste pravice, kakor jih imajo albanski državljani, med drugim tudi pravico do izvolitve v parlament in imenovanja za ministre.
4. Albansko zunanje ministrstvo naj bi se ukinilo, vodstvo zunanjih političnih zadev Albanije pa bi prevzela Italija.
5. Italija naj bi dobila svoje generalne tajnike v vseh albanskih ministrstvih.
6. Italijanski poslanik v Tirani naj bi postal član albanske vlade, albanski poslanik v Rimu pa član italijanske fašistične vlade.

Kralj Zogu je te zahteve po posvetovanju z vlado in parlamentom odklonil.

Italijanska vojska je nato na veliki četrtak začela zasedati Albanijo. Kraljica se je s tri dni starim sinom in obema kraljevima sestrama umaknila v Grčijo, kralj Zogu pa z vlado najprej v Elbasan. Pozval je narod k odporu.

Maloštevilna albanska vojska se po samih italijanskih poročilih ni mogla dolgo upirati. Po krajših četaških bojih so medtem Italijani že zasedli vse večje albanske kraje in mesta. Kralj se je umaknil z vlado v Solun, od koder namerava odpotovati v inozemstvo. Več vodilnih osebnosti je pribežalo deloma v Grčijo, deloma v Jugoslavijo.

O poteku akcije je bila jugoslovanska vlada sproti obveščena in za zdaj ni vzrokov za vznemirjanje.

Ze v soboto je v albansko prestolnico Tirano prispel z letalom italijanski zunanji minister Ciano, ki je imel pred svojim odhodom iz Rima daljši razgovor z jugoslovanskim poslanikom Hristićem, katerega je obvestil o razvoju vojaških operacij v Albaniji.

Grofa Ciana so ob prihodu v Tirano pozdravili predstavniki oblasti ter nemški in španski poslanik. Na letališču je sprejel množične delegacije najvišjih albanskih državnih uradnikov in politikov ter predstavnike trgovcev. Bivši albanski regent Inferjaki mu je izrazil v imenu albanskega naroda vdanost Mussoliniju in fašistični Italiji. Ciano je odgovoril, da hoče Mussolini zavarovati albanskemu narodu red, blagostanje in napredek v okviru lastnega narodnega življenja. Z letališča se je Ciano odpeljal s svojim spremstvom v avtomobilih v Tirano, kjer je na občinskem trgu pregledal grenadirske čete in mitraljeske oddelke. Pri tej priliki ga je množica navdušeno pozdravljala. V občinski hiši ga je sprejela delegacija uglednih tiranskih Albancev, ki ga je prisrčno pozdravila ter manifestirala za Mussolinija in fašistično Italijo.

Tako se glase poročila, podrobnejše pa nas bo o dogodkih samih poučila bližnja bodočnost. Upajmo, da smemo verjeti besedam odgovornih diplomatov, poleg tega pa tudi lastni življenjski sili, ki ne želi nič tujega, temveč hoče le ohraniti svoje in zato z zaupanjem gleda v bodočnost.

Novo jamstvo

Angleški listi poročajo, da postaja položaj v Evropi čim dalje bolj napet. Obenem napovedujejo, da namerava angleška vlada pospešiti svojo akcijo za zaključitev pogodb o medsebojni pomoči z vsemi državami na Balkanu.

V sedanjem trenutku gre predvsem za Grčijo, s katero bo v kratkem izmenjana enaka pogodba, kakor je bila sklenjena med Poljsko in Anglijo. Z Romunijo se za sedaj ne bodo pričela pogajanja in sicer zaradi tega, ker bo poljski zunanji minister Beck v smislu svojih razgovorov v Londonu skušal najprej doseči sporazum med Madžarsko in Romunijo o medsebojnem jamstvu mej.

V londonskih političnih krogih mnogo govore o morebitni zasedbi otoka Krfa po Angliji, ker je velikega strateškega pomena. Glede na to se doznava iz Rima, da bi Italija nastopila v tem primeru z vso odločnostjo, ker bi smatrala tako zasedbo za porušenje Sredozemskega ravnotežja.

Po zadnjih poročilih je Anglija — podobno kakor za Poljsko — že prevzela tudi jamstvo za grške meje.

Romunija

je zadnje čase napela vse sile za utrditev in ohranitev svoje varnosti. Sam kralj Karol je odpotoval nadzirat utrdbe ob romunsko-madžarski meji. Spremljajo ga ministrski predsednik Calinescu, minister za narodno obrambo Hladescu in več vojaških strokovnjakov. Javnost smatra ta kraljev korak za odkrito demonstracijo proti Madžarski. Tisk naglašja, da Romunija ne zahteva ničesar, kar ni njenega, branila bo pa vse, kar ni tujega. Jamstvo Anglije nikakor ni naperjeno proti Madžarski in tudi ne proti nobeni drugi državi.

Estonska za obrambo

Estonska vlada je predložila državnemu odboru zakonski načrt, po katerem se bo več davkov zvišalo za 10%.

Davčno zvišanje bo veljalo pet let, vsi ti dohodki pa pojdejo za izboljšanje državne obrambe.

Francoski general o francoski armadi

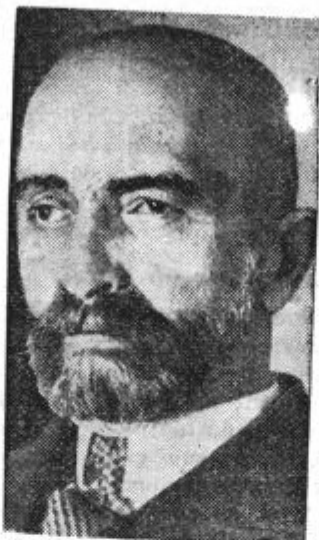
Šef francoskega generalnega štaba general Gamelin je dejal na zborovanju francoskih rezervnih častnikov med drugim:

»Državnik ne more ničesar storiti, ako ni za njim narod; prav tako ne more zmagati general, ako nima vojakov. Toda brez vodstva je množica navadna čreda. Kaj more storiti vojska, katere voditelji se umikajo ali kapitulirajo? Volja zagotavlja zmago, toda duh jo pripravlja. Potrebna pa nam je tudi potrpežljivost. Presenečenja seveda v tem času niso izključena, vendar pa je trenutni položaj tak, da se ne more naglo končati niti mirno niti z vojno. Končno pa nam je vsem potrebno zaupanje. Naša vojska ni bila nikdar tako močna kakor je danes. S tem nočem reči, da ni v njej kakih pomanjkljivosti, toda popolnost je v dobi naglega materialnega napredka težko dosegljiva. Samo slabiči so zaradi tega preplašeni, mi gledamo tudi tem stvarim mirno v oči in se trudimo, da bi našo vojsko kar najbolje izpopolnili. Poslednji ukrepi so silno povzdignili našo vojaško sposobnost, ki je oprta ne le na aktivno vojsko, temveč tudi na utrdbe in primerno opremo ter zalogo z vsem potrebnim.

Kar velja za Francoze, velja tudi za nas. Zato nam je tako potreben sporazum, ki nas bo napravil močne in odporne.

Italijanski zun. min. grof CIANO, ki je takoj po okupaciji Albanije z letalom obiskal Tirano

Poljski polkovnik SLAWEK, o katerem smo zadnjič poročali, da si je sam vzel življenje

Veliko ameriško vodno letalo za prekomorski polet Tankee-Clipper in njegov poveljnik kapitan Harold GRAY. Letalo ima prostora za 73 oseb in bo brez dvoma lahko odlično služilo v borbi za ameriško svobodo. Kadar so ogroženi angleški interesi, se vselej obe anglosaški državi združita v skupni obrambi — kakor se je to zgodilo že v svetovni vojni

G. A. LEBRUN

je bil pri nedavnih volitvah ponovno izvoljen za predsednika Francije. Lebrun se je dolgo branil, a je končno na soglasno željo strank in verjetno tudi z ozirom na mednarodni položaj pristal na predsedniško kandidature

Albanski kralj Zogu je s svojimi odpotoval v Grčijo, odkoder pojde baje v Carigrad

Kmetška mladina

Adrijanci v Prekmurju

Dne 2. aprila t. l. je imelo naše Društvo kmetških fantov in deklet svoj prvi redni občni zbor. Društvo je bilo ustanovljeno dne 16. oktobra 1938, dne 13. novembra 1938 pa so naši fantje in dekleta nastopili že s prvo igro. Igrali so »Zupanovo Micko« in še eno dejanje v domači prekmurščini, ki je vzbudilo mnogo veselja in zanimanja in ki so ga fantje in dekleta sestavili sami in dali naslov »Nezakonsko dete«. Iz poročil posameznih odbornikov je bilo opaziti, da je društvo imelo mnogo lepih načrtov,

ki jih pa v pretekli dobi zaradi raznih zaprek ni moglo izvesti. Proslavilo je na primeren način praznik Ujedinjenja in kmetški praznik Matije Gubca. Najbolj zanimivo je bilo poročilo knjižničarke, iz katerega je spoznati, da je knjižnica poslovala vso zimo in je bilo izposojenih 69 knjig 194 krat. Naši mladini ugajajo najbolj poezije ter poučne knjige. Na občnem zboru se je poslovil od nas tudi dosedanji predsednik tov. Štefan Kerčman, ki odhaja k vojakom, na njegovo mesto pa je bil izvoljen tov. Janez Lepoša, ki se je ravnokar vrnil od vojakov.

V nov odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši in tovarišice: Janez Lepoša, predsednik, Lidija Lucu, tajnica, Aleksander Kerčman, blagajnik. Novi odbor bo zastavil vse sile, da se bo naš kmetško-mladinski pokret razširil tudi po drugih krajih Prekmurja ter da bomo v društvu izvedli program, ki smo si ga že v početku načrtali.

VIM
čisti vse

VIM
ne praska

Predtrg pri Radovljici

Dne 26. marca t. l. je preminul ravno na svoj 82. rojstni dan naš dolgoletni naročnik Franc Boltar, posestnik iz Predtrga pri Radovljici.

Bil je vzoren gospodar in skrben oče. S svojo ženo Terezijo sta vzgojila 9 otrok, kateri

pa so že vsi preskrbljeni. Živel je z njo v lepi slogi 51 let, zato jo je izguba svojega življenjskega druga še bolj težko zadela. Vse svoje življenje je bil narodno zaveden. Podpiral je razna napredna društva. Težko je pričakoval vsak teden »Kmetški list« in z velikim veseljem ga je čital, kar mu je bilo v veliko uteho in tolažbo. Svojo družino je lepo vzgojil in jo lepo preskrbel. Vsled svoje moštosti in značajnosti je užival splošno spoštovanje po vsej okolici. Naj mu bo lahka domača zemljica, ki jo je tako ljubil, njegovim sorodnikom pa naše iskreno sožalje.

Ig

Uprava občine Ig v ljubljanskem srezu razglašala, da se vrši v ponedeljek, dne 17. aprila (ponedeljek po beli nedelji) na Igu redni letni živinski in kramarski sejem. Ker so bili do sedaj vsi sejmi ukinjeni, je pričakovati, da bo sejem v večjem obsegu. Kupci vabljeni. V naši občini ni bilo nikake živalske kužne bolezni. Ta dan vozi iz Ljubljane avtobus ob 6.20 uri izpred Mestnega doma.

Novo mesto

Zenski odsek Novomeškega okrožja kmetških fantov in deklet priredi poučen izlet v gospodinjsko šolo v Mali Loki. Izlet se vrši v nedeljo, dne 16. aprila 1939.

Pozivamo vse tovarišice iz vseh tovariških društev našega okrožja, da se izleta polnoštevilno udeležijo. Na izlet je povabljen tudi zastopnica Zvezinega ženskega odseka, da bomo spotoma zamogle razpravljati razna naša ženska vprašanja. Šolo bomo obiskale popoldne ob pol 3. uri.

Št. Pavel pri Preboldu

Naše Društvo kmetških fantov in deklet je priredilo dne 4. in 5. februarja dobro uspelo burko v 3 dejanjih »Turške kumare«. Prireditelj je uspela na splošno zadovoljnost.

Pripravljamo Cankarjevo dramo »Hlapci«, s katero bomo nastopili v najkrajšem času. Sedaj smo prednačili minimalni program za 2 igri in upamo, da bomo delo do konca leta še pomnožili.

Bohinjska Bistrica

Pri nas se pridno pripravljamo na ustanovitve novega Društva kmetških fantov in deklet in je že šesttidesetna doba, odkar smo vložili pravila, pretekla. Začeli bomo takoj z delom, ki ga že vsa mladina nestrpno pričakuje. Prihodnje dni bomo sklicali občni zbor, ki naj postavi končne temelje našega prizadevanja.

Šmartno ob Savi

Naše Društvo kmetških fantov in deklet je ponovilo Finžgarjevo »Verigo« v nedeljo 2. IV. t. l. v Beričevem. Igra je zopet uspela v zadovoljstvo vseh. Burni aplavzi so nam dokazali, da smo delo dobro doštudirali. Na velikonočni ponedeljek 10. IV. pa smo jo ponovili v Notranjih gorah z istim uspehom.

5. aprila 1939. pa smo proslavili obletnico smrti Matije Gubca. Po uvodni besedi tov. predsednika je sledila deklamacija tov. Fani Kačar. Po deklamaciji nam je tov. Nemec na kratko toda globoko obrazložil pomen proslave. Po njegovih izvajanjih pa nam je tov. Tavčar opisal Gubca kot mučenika in kralja preprostega kmet. ljudstva. Tov. Danev pa je v kratkem govoru podal stanje v času velikih puntov. Proslavo je zaključil tov. Dovč z lepim bodrilnim govorom. Tovarišice in tovariši so z veseljem sprejeli izvajanja govornikov in navdušeni za kmetško idejo odšli domov. S to proslavo smo dokazali, kako živo deluje naše društvo po idejah Velikega borca — Matije Gubca! Tovarišice, tovariši, le krepko naprej po začrtani poti!

Bizeljsko

Pri nas smo pričeli uveljavljati med vsemi člani nov sistem štednje, ki naj napravi pri društvu pravi hranilniški odsek. Hočemo se sami naučiti varčnosti, da bomo lahko napravili pozneje večja dela.

Dne 19. marca 1939 smo uprizorili pri našem Društvu kmetških fantov in deklet igro »Razvaline življenja«. Vsi igralci in vsi gledalci so bili z uspehom izredno zadovoljni. Mi krepko korakamo naprej do končne zmage.

Pri nas bomo skušali tudi izvesti čim več poučnih izletov, ki nam naj prinesejo istočasno razvedrilo po napornem delu in nove uspehe pri naši izobrazbi.

Murska Sobota

Prekmursko okrožje kmetških fantov in deklet je priredilo dne 1. in 2. aprila 1939. krasno uspeli tečaj fantov in deklet, ki so veliko sobo v hotelu Slonu v obeh dneh napolnili. Na tečaju so predavali: Zvezin predsednik tov. Ivan Kronovšek, član glavnega odbora Ernest Titan, tajnik Ivan Nemec, novinar Rudi Čačinovič, ing. Petkovšek, profesor Liška, odvet. prip. Kovač in not. prip. Džuban.

Vse predavatelje so tečajniki poslušali s posebnim zadovoljstvom, ker še podobnih tečajev naše Prekmurje ni imelo. Na tečaju se je tudi videlo, da ima prekmurska mladina krepko in odločno voljo za napredek, izobrazbo in narodni preporod.

Človeka navdaja posebno zadovoljstvo, ko se spomni na zavedne fante in dekleta iz severne meje, iz tistih goriških gričev, kjer vlada revščina in v kljub temu mladina ni izgubila volje.

Zadnji tečaj v Murski Soboti pomeni pravi prelom s preteklostjo in krepek korak boljšemu življenju nasproti. Prekmurska kmetška mladina tako krepko in odločno vstaja, da se iz srca veselimo.

Sebeborci

Na velikonočni ponedeljek nastopi naše Društvo kmetških fantov in deklet z dramatično predstavo, na katero vabimo vse prijatelje kmetške mladine.

O uspehih bomo poročali prihodnjič.

Frankolovo

Zadnji občni zbor Društva kmetških fantov in deklet v Frankolovem se je vršil v nedeljo 26. marca 1939 ob veliki udeležbi vseh članov. V novi odbor so bili izvoljeni: za predsednika Stanko Jošt, podpredsednika Konrad Potočnik, tajnika Viljem Šole, blagajnika Stanko Škrlovnik. Odborniki so: Franc Žnider, Leopold Iršič, Josip Bračič, Olga Potočnik. Po minimalnem načrtu hočemo neumorno delati naprej.

Na občnem zboru je poročal Zvezin predsednik tov. Kronovšek, ki je v vzpodbudnih besedah očrtal borbo današnje kmetške mladine za boljšo bodočnost vsega naroda. Tudi pri nas v Frankolovem stojimo trdno — vojaki Matije Gubca.

Zakladi slovanske zemlje

(Nadaljevanje.)

Po letu 1932. sem moral stalno službeno potovati po najbolj zapuščenih in oddaljenih krajih. Posluževal sem se različnih prevoznih sredstev — kamionov, splavov, volovskih vpreg, sank in letal. Rusi so dotlej prav malo storili za udobnost potovanja.

Z ženo sva doživela nekaj prav neverjetnih pripetljajev. Nekoč sva v Sverdlovsku pet dni čakala na vozovnico za Moskvo. Vsako jutro sva morala hoditi na postajo — okrog 4. ure zjutraj, pred prihodom brzovlaka. Naložila sva vselej svojo prtljago na enovprežni ruski voz. Pot je bila dolga okoli štiri milje. Železniški uslužbenci nama niso hoteli povedati, ali bova lahko dobila vozovnice ali ne. To so nama povedali vselej šele kakih 10 minut pred odhodom vlaka. Vsi vlaki so vozili z veliko zamudo. Cesto je bilo treba čakati tudi po 10 ur, preden je človek dobil vozovnico. Hoteli so bili prenapolnjeni. Vseh pet dni z ženo nisva mogla dobiti sobe. Spala sva sede na stolih na hodniku.

Ob neki drugi priliki sva prispela z ženo na neko malo postajo na Daljnem vzhodu. Vlada je silovit mraz. Vedela sva, da v kraju hotela ni. Postajenačelnik nama je povedal, da za ta dan ni nobene vozovnice več. Končno je vlak prispel. Sprevodnik mi je povedal, da je še dovolj prostora, vendar mi je hkratu rekel, da brez listka ne smem vstopiti. Medtem ko sem moledoval postajenačelnika, naj mi izda vozov-

nico, je vlak odrzel. Ostal sem na tej mali postaji z ženo celih 30 ur. Spala sva na golih tleh.

Po letu 1935. se je v tujini precej ugodno pisalo o ruskem železniškem prometu. Žal mi je, ko moram povedati, da sam nisem prav nič občutil tega izboljšanja. Kot tujec sem laglje dobil pomoč pri upravnih in železniških oblasteh nego Rus istega poklica. Poleg tega sem vedno potoval po važnih državnih opravkih. Ako sem že jaz naletoval na take težave, si lahko mislite, kako se je godilo povprečnemu ruskemu potniku.

Znanih mi je nekaj primerov, ko so pomembne osebnosti morale po tri tedne čakati na vozne listke. Jasno je, v kako veliki meri take razmere vplivajo na vsa dela, ki so itak v državnih rokah.

Sele po daljšem bivanju v Rusiji sem spoznal, da se je bila prav huda borba za zlate rudnike med samimi komunističnimi strujami. Podoba je, da sta Marks in Lenin verjela, da bo zlato v komunistični družbi izgubilo precej svoje vrednosti. Večina komunistov je verjela v to kakor v evangelij in zato celih 20 let po revoluciji niso posvečali posebne pažnje zlatim zakladom v Sibiriji.

Leta 1927. pa se je Stalin pozanimal za zlato mrzlico, ki je bila 1849 zavlada v Kaliforniji. Prebral je o tem vprašanju vse, kar mu je prišlo pod roke. Ta čas je Japonska ogrožala Daljni vzhod. Ti kraji so bili redko naseljeni in njih obramba seveda ni bila lahka.

Kalifornijska zlata mrzlica je Stalinu dala ključ za rešitev tega vprašanja. Sjerebrovskega

knjiga »Na zlati fronti«, ki je izšla leta 1936., jasno priča, da je bil Stalin navdušen, ko je spoznal, kako so v Ameriki po odkritju zlata v Kaliforniji naselili ljudi v zapadne predele države. Spoznal je, da se je ta proces izvršil samo zaradi želje po nagli obogatitvi.

Za socialistično državo je bilo seveda malo nerodno, da bi v svojih državljanih dramila željo po bogastvu. Ta zapuščen in odлюдni predel pa je bilo vendar mogoče napolniti z ljudmi le s pomočjo zlate mrzlice. Stalin je vedel, da se tu nahaja mnogo zlata.

Leta 1927. je Stalin poveril Sjerebrovskemu organizacijo sovjetske zlate industrije. Takoj za tem je Sjerebrovskij mene izbral za svojega pomočnika.

V maju 1933 je bila akcija za odpiranje novih zlatih rudnikov močno okrepljena. Po najmanj triletnem delu za reorganizacijo zapuščenih bakrenih, svinčenih in cinkovih rudnikov sem bil določen izključno za delo v zlatih rudnikih. Ob tej priliki sem dobil naslov vršilca dolžnosti glavnega inženjerja za organizacijo proizvodnje v zlatem trustu. Stari iskaleci rud, ki so bili kot »nesocialni« leta 1929. postavljeni izven zakona, so se vrnili na delo. Načrt, da bi jih izmenjali s študenti geologije, je propal.

V zvezi s tem je bila vpeljana cela vrsta koncesij in oddajanja rudnikov v najem. Razglašeno je bilo, da se vsi moški in ženske vseh sovjetskih narodov lahko bavijo z iskanjem zlata. To delo se je hkratu smatralo za enega najpoštenjših poklicev. Tako se je pričela ruska zlata mrzlica.

(Dalje.)

Zaključek Zadrugne šole

V sredo dne 5. aprila je bil zaključek Zadrugne šole, ki že nekaj let uspešno vzgaja mlad zadrugni naraščaj. V sredo dopoldan so se vršili izpiti in slovesen zaključek, popoldan pa so imeli učenci Zveze slovenskih zadrug zaključno kosilo. V imenu Zveze slovenskih zadrug je spregovoril v vzpodbudnih besedah njen ravnatelj g. Trček, v imenu Zveze kmetijskih fantov in deklet pa je

pozdravil učence in jim želel veliko uspehov v nadaljnjem zadrugnem delu tov. Ivan Nemec.

V imenu učencev se je zahvalil Zvezi slovenskih zadrug učenec II. letnika Josip Udovič, ki je obljubil, da bodo mlade moči potegnile krepko brazdo na naši vasi.

Zaključku je prisostvoval tudi zastopnik ministrstva za kmetijstvo g. dr. Udžvarlič, ki je bil izredno zadovoljen z uspehi šole in rezultati prosvetnega dela kmetijske mladine. Zaključku so prisostvovali tudi Zvezin tajnik g. Šauer, ki je tudi profesor na šoli, in zadrugni revizor g. Rožet. Prav pristržno se je poslovil od učencev Zvezin preds. g. Ivan Pipan, kmet in posestnik iz Vižmarij, ki je vsakemu posebej stisnil roko z željo, da naj ostanejo zvesti svoji kmetijski zemlji.

Drugi dan so učenci odšli na svoje domove. Vsi pričakujemo, da bodo storili svojo dolžnost. Zadrugništvo čakajo nove težke preizkušnje, zato nove moči na plan!

IV. Nemec:

Sandžak do Plevlja

Beseda o svobodi

Tam kjer Čehotina priteče na plevljansko polje, se dviga strma in visoka klisura; samo nekaj metrov širine je izdolbna voda, da je zamogla nadaljevati pot proti Črnemu Limu. Iznad klisure se danes vije cesta proti Beranam, golo kamenje se sveti v soncu, da kar žari v očeh kadar se lomijo žarki sem od snežnega Durmitorja. Bela vijugasta cesta se izgubi med planinskimi vrhovi, mi pa obstanemo iznad strme klisure, 30 m globoke, na dnu čez ostro kamenje teče mrzla Čehotina...

Takrat — ko se je naš narod, trdi Črnogorci, strah Turkov — boril za svobodo zlato, takrat je mnogo žrtev padlo v prepad plevljanske klisure, mnogo deklet, žrtev pohote, pa opralo čast v šumečih valovih Čehotine. Sladka je bila smrt onečastjenega dekleta — skok v globino z vrha klisure; slajše je bilo umreti na ostrem kamenju, ki se je zarilo globoko v telo, kakor prenašati sramoto in pohotnost tujčev...

Lepe pomladne noči ko je Čehotina raztegnila korito na dobršen del plevljanskega polja, je vsa izmučena — omadeževana... pritekla Zorka in z bolnim krikom pohitela v globino. Zamolkel pljusek je pokril mlado telo, kalna Čehotina pa bučno šumela naprej. V naročju je nosila novo žrtev v borbi za svobodo...

Tiste prijazne noči, ko je luna smehljalje sijala na zemljo, ko je bila Zorki ljuba smrt ko sramota — tiste noči so bili valovi Čehotine prizanesljivi in dobrohotni. Nezvestno so našli Zorko drugi dan pri vodenici. Truplo je zadeto ob jez, glavo pa so pritiskali valovi na veliko skalo, ki je molela iz vode.

Po ljudski veri je Zorka bila očiščena mađeža; valovi so ji prizanesli, Zorka je bila odslej nedotakljiva. Trume žena in deklet so se zbirale vsak dan pri Zorki, ki je premagala smrt, vrgla od sebe sramoto, oprala je čast ponosne in svobodne Črnogorke.

Tudi Turčin odslej ni več imel moči do dekleta, z globokim spoštovanjem so gledali vsi na zmagovalca smrti — kajti nikdo še ni prišel iz Čehotine, ki je padel s klisure v globino.

Drugi dan je zašumelo med narodom... Turčin, ki je povzročil Zorkino sramoto, je pod mostom z razbito glavo molel iz vode...

Molče so hodili ljudje in občudovali kazen

narave; krivica še nikdar ni bila tako maščevana!

Zorka je od smrti vstala, so govorili ljudje! Zorka, dekle svobode, so rekli hajduki.

Zorka, ponos našega rodu, bi rekel jaz, da se skromno priključim povesti tistih ljudi, ki so junaško branili naš rod in stoletja vzdržali pod tujčevim gospostvom.

Naj še povem nekaj besed ob prazniku vstajenja, ki nas spominja trpke preteklosti, železne borbe in neizbrisnega trpljenja preteklih dni.

V junaštvu, v mlakah krvi so naši predniki praznovali vstajenje narave, toda ostali so zvesti svoji zemlji, zvesti jeziku in duši svojega naroda.

Ob prazniku letošnjega vstajenja, ko se spominjamo durmitorskih in triglavskih žrtev, vidimo, da s vstajenjem narave vstaja tudi nov rod po vseh planjavah, dolinah in gorah, ki bo prinesel nove dobe trpečemu narodu.

Sveta je naša zemlja — omadeževana od tujcev in lastnih bratov — izdajalcev, zato pridi Zorka in vi valovi Čehotine... razlijte se sem na kršno slovensko zemljo, prinesite nam junaštvo in ponos, ljubezen do svobode, da bo večno živel naš narod pod soncem!

Marsikoga bi še rád poklical nazaj v življenje... od vas junakov, da bi izbrisali iz naših duš ta grenak suženjski duh, ta strašen občutek hlapčevstva in sramote.

Zato pridi, draga Zorka, simbol našega mladega rodu; pridi, da bomo s skupnimi močmi praznovali in uživali dni po največjem prazniku vstajenja — v težkih dneh...

(Dalje)

Navadi
svojega otroka
pravočasno na
pravilno nego zob!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

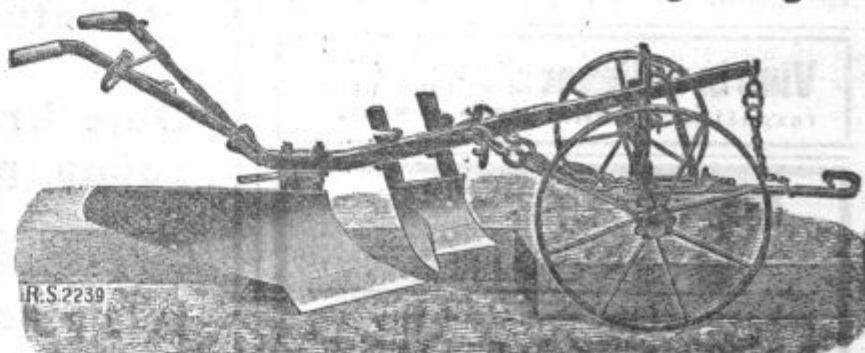
Iz naših krajev

× V Novakih je na veliko soboto popoldne posestnik Kranjc zalotil svojega 26letnega sina, s katerim sta že dolgo bila v sovraštvu, na svojem travniku. Stopil je k njemu in ga razburjeno vprašal, čemu hodi na njegov travnik, ko mu je to prepovedal. Začela sta se prepirati, nakar je oče v razburjenosti potegnil samokres, ga naperil proti sinu in trikrat sprožil. Sin je bil zadet v vrat ter v levo in desno stran prsi in je nezavesten obležal. Celjski reševalci so z avtomobilom prihiteli na kraj nesreče. Oče je pobegnil v gozd, a šofer reševalnega avtomobila Klezin je stopil za njim, ga dohitel in mu dejal, da je od policije, nakar se je oče vdal in izročil samokres. Hudo poškodovanega sina so prepekljali v bolnišnico, kjer je pa na velikonočno nedeljo podlegel poškodbam. Očeta so oddali v zapor okrožnega sodišča.

× V Ljubljani se je na veliko nedeljo na glavni postaji smrtno ponesrečil preglednik ljubljanske kurilnice France Verčič. Povožil ga je vlak tako nesrečno, da je siromak takoj obležal mrtev. Ponesrečen zapušča ženo in sina.

× Na Bavčicah pri Splitu se je obesil kuharski pomočnik Cvijeto Jerković, star 20 let. Prijateljem je zadnje dni tožil, da je bolan in da si bo končal življenje.

SACK-OVI PLUGI so najboljši!

Dospela je nova pošiljatev Sack-ovih plugov. Naročite takoj, ker je pričakovati podražitev surovin in s tem tudi plugov. Dalje nudimo po ugodnih cenah razno drugo kmetijsko orodje, stroje, zaščitna sredstva, umetna gnojila in razna hraniva ter druge potrebščine. V zalogi jih ima **Kmetijska družba in njena skladišča** v Celju, Konjicah, Mariboru in Novem mestu

× V Mali vasi je na veliko soboto Jožica R. po nesreči ustrelila svojega ženina, torbarskega mojstra Andreja Jakopiča. Pri obisku ji je pokazal svoj samokres, s katerim je dekle ravnalo tako neprevidno, da se je orožje nenadoma sprožilo in je krogla smrtno zadela Jakopiča, ki je po prevozu v bolnico na veliki ponedeljek umrl.

× V Selnici ob Muri je požar upepelil domačijo posestnice Ane Hödlve. Škode je kakih 30.000 din. Ogenj je nastal zaradi slabega dimnika.

× V Slovenski Bistrici se je pri prekoračenju železniške proge nevarno ponesrečil delavec Konrad Čobec iz Maribora. Zagrabila ga je lokomotiva in ga tako zdelala, da je obležal nezavesten.

× V Šmartnem na Pohorju je Ferdinandu Satterju pogorelo gospodarsko poslopje, zaradi česar ima lastnik din. 25.000 — škode.

× V Zagrebu se je na nekem stavbišču te dni pripetila smrtna nesreča. Z odra je padel delavec Matija Mestarek. Prepeljati so ga hoteli v bolnico, toda že med prevozom je podlegel težkim notranjim poškodbam.

× Blizu Krnjaka so nedavno našli na cesti mrtvega Nikolo Krajačiča. Vračal se je s sejma iz Karlovca in pri sebi je imel 2500 din. Postal je žrtev roparjev. Nekdo ga je iz zasede ustrelil. Njegovo truplo je položil na cesto, da bi vozil čez en avto. Tako je hotel ropar zabrisati za seboj sledove svojega zločina.

× V Cetinogradu pri Slunju se je ustrelil šef gozdne uprave ing. Teodor Budisavljevič. Zadel se je v sence in prepeljali so ga v bolnico, kjer je umrl. Bajne gre za nesrečno ljubezen. Zaljubljen je bil v učiteljico Danico Kranjčević, ki mu je zadnje dni stregla, ko je imel hrip. Naenkrat je postalo njegovo vedenje čudno. Zavaljal se je Kranjčevići, ko mu je skuhal čaj, obenem je pa dejal, da ga življenje ne veseli več. Nenadoma je potegnil iz predalčka nočne omarice samokres in trikrat ustrelil na učiteljico, četrto kroglo si je pa pogнал v glavo.

Dolenje polje pri Straži

Pretekli teden je preminul Jože Pečjak, mizar in posestnik na Dolenjem polju pri Straži. Bil je dober mojster, gospodar in oče in kot tak znan in čislán vsenaokrog. Nad 30 let je bil odbornik ter županov namestnik občine Toplice in Gorenjega polja. Bil je zvest in značajan pristaš kmetskega pokreta ter naročnik »Kmetkega lista«.

Sveti naj mu večna luč!

× Od Sv. Lovrenca na Pohorju je bila doma 27letna služkinja Marija Pliberškova, ki je ondan obupala nad življenjem in v Mariboru skočila pod vlák. Vzrok obupa je bila nesrečna ljubezen.

× V Murski Soboti so na sreskem sodišču pred kratkim odkrili veliko poneverbo. Gre za nad 300.000 din. Denarne posle je vodil sodni official Friderik Štefan. V sredo popoldne se je zglasil pri starešini, kateremu je baje priznal, da je on poneveril denar. Uvedena je bila takoj preiskava, ki bo pokazala, koliko je na tem resnice. Osumljenec je moral v preiskovalni zapor.

× V Pančevu je te dni umrl ruski emigrant Sergije Mihajlovič Njemčinov, ki je odpeljal carja Nikolaja in njegovo rodbino v Jekaterinburg in jih izročil boljševikom. Mož je zapustil obširne zapiske, iz katerih je razvidno, da je zadnji ruski car mirno pričakoval svojo usodo. Njemčinov sam je smatral Nikolaja II. za dobrega in prostodušnega moža.

× Kmetška posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani ima na prodaj lepo kmetško posetstvo.

× V Beogradu se je obesil tiskarski vajenec Svetislav Kalauzović, star 18 let. V smrt je šel zaradi nesrečne ljubezni. Pri njem so našli pismo, namenjeno dekletu, ki je bil v njo zaljubljen. V pismu se ganljivo poslavlja od nje in pravi, da bo ostal vzrok njegovega samomora tajen. Ni namreč hotel zvaliti krivde za svojo smrt na njo.

Nasveti za hišo in dom

Pri bolniku nikar ne šepetaj o njegovem zdravstvenem stanju, ker ga to vznemirja. Sploh ne govori pričo njega nič neugodnega, niti takrat ne, ko se ti zdi, da spi. Hkratu z oslavitvijo vseh drugih čutov se namreč bolniku navadno sluh močno zaostri.

Pomladna toplota je najbolj zapeljiva. Ne puščaj otrok, da bi posedali po vlažni zemlji, čeprav je vreme toplo. Tudi prehitra sprememba obleke škoduje. Zimsko obleko in perilo je treba odlagati postopoma, da se organizem utrdi. V nasprotnem primeru lahko nastanejo prehlajenja, ki jih človek čuti vse življenje.

Sejmi

16. aprila: v Križevcih, okr. Murska Sobota,
17. aprila: v Sv. Lenartu v Slov. gor., Vojaiku, Trbegovcih, Kapelah pri Brežicah, Podbukovju v okr. Videm, Ribnici, Vačah pri Litiji, Leskovcu, Radečah pri Zid. mostu, Grahovem, Dol. Lendavi,
18. aprila: v Ormožu, Ptuj, Metliki, Bušči vasi, Novem mestu, Dol. Lendavi,
19. aprila: na Vranskem, v Ljubljani,
20. aprila: v Št. Ilju pod Turjakom, Šmihelu-Stopičah, Starem logu, Turnišču,
21. aprila: v Mariboru,
22. aprila: v Brežicah, Celju, Trbovljah, Jurjevskem dolu, Motniku.

„Kmetški list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

EKONOM

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši)

Telefon interurban 25-06

Dobavljamo vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zдроб, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zдроб, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloge vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žlindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilkega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne »Illovac«, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

Vino in sadjevec prvovrstno sortirano od 60 litrov naprej razpošilja: Posestvo „GRIC“ pri Mariboru

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

Kmetški hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzoja /1: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune